

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franklinska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Neprankirani pismi ne sprejemamo. Izšaja vsak četrti. Naročnina letna 60 Dtn. za izposojnino 20 Dtn. Člani sekcije J. U. U. plačajo list v članstvo. Oglaš po ceniku in dogovoru, duvek poseba. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3113

Klub prijateljev vaše kulture

Vedno težje razmere po naših vaseh silijo vse prave ljudske prijatelje, zlasti pa učiteljstvo, k novim odločitvam.

Tudi v naše vasi vdira kriza, ruši domove, nevarno izpodkopa stare ustajene vrednote ter resno ogroža gmočni in moralni obstoj našega kmetijskega prebivalstva. Bolezen se zajeda v korenine, in vsi vaški življenjski pojavi že kažejo znake te rak-rane na korenu našega kmetstva.

Gospodarska podlaga se majo, zato so v nevarnosti vse moralne in kulturne pridobitve, ki so se zgradile v težkem naporu preteklih dob.

Dosedanje metode kulturnega dela ne zadoščajo več: gradile so kmetško kulturo od zgoraj navzdol. Sedanji položaj zahteva novega, poglobljenega študija kmetijskega ljudstva in vse vaše kulture, na podlagi katerega se mora povzpeti učiteljstvo k novemu pojmovanju bistva kulturnega dela na deželi.

V polnem razumevanju nastalih novih razmer hoče izvesti vodstvo sekcije JUU za dravsko banovino sklep banovinske skupščine, da nudi vsem onim učiteljem in učiteljicam, ki so se že zakoreninili v vsem svojim bistvom v življenje našega vaškega prebivalstva in čutijo potrebo preusmerjenja metode svojega javnega dela, možnost, da se organizirajo v okrilju sekcije v svojem posebnem klubu.

Prepričani smo, da se bodo tega dela lotili v prvi vrsti gospodarski delavci kmetško in gospodinjstvo nadaljevalnih šol.

Združiti hočemo v docela prostovoljni zajednici vse one sile našega učiteljstva, ki so bile v svojem stremeljenju doslej osamljene in navezane samo na lastne pobude. V medsebojni pomoči in vzajemnem delu hočemo zbirati polagoma in brez gesel kamen do kamna za novo miselno zgradbo, ki naj bo postavljena na izključno resničnostnem gledanju stanja, v katerem se nahaja danes naša kmetška kultura. Naše prvo stremljenje bo šlo za tem, da si ustvarimo složno skupino realistično usmerjenih vaških kulturnih delavcev, ki bodo skušali kot organizatorji skupne gospodarske akcije na modernih vzgojnih načelih dati svojemu poslanstvu novo vsebino in metodo. Za osnovo, ki naj bi služila kot prvi kašipot k usmerjenju učiteljevega izvenšolskega gospodarskega dela, naj navedemo sledeča temeljna načela:

Smatramo, da je z ozirom na naše obstoječe gospodarske razmere nujno, da se učiteljstvo prvenstveno posveti gospodarskemu dvigu naroda, ker je le tedaj mogoče uspešno ostalo izobraževalno in vzgojno delo.

Vse delo naj se vrši v bodoče, v nasprotju z dosedanjim individualističnim postopkom, kolikor mogoče vzajemno in z vsemi občani.

Smoter je gospodarski in kulturni dvig ljudstva, temeljno sredstvo metode pa vaško občestvo. V ta namen naj se iščejo stiki z ljudstvom kakorkoli in naj si vsakdo izbere taka torišča, ki se njemu zde najprikladnejša in najprirodnejša za dosego glavnega smotra — gospodarske prosvete in akcije.

Vse delo naj izhaja iz potreb kraja.

Vaško občestvo naj učitelja razbremeni in naj ga reši edine odgovornosti za uspehe in neuspehe pri delu.

Sistem dela naj izhaja iz najnujnejših gospodarskih potreb. Podlago vsega delovnega sistema naj tvori osrednji gospodarski problem kraja.

Učitelj naj se zaveda v šoli in pri občestvu, da je njegova glavna naloga, vzgajati mladino in ljudstvo za samostojno delo. S tem je dan tudi temelj za kontinuiteto dela.

V občestvu naj se vse gospodarske in kulturne panoge razvijajo skladno in soglasno.

Občestvo daje največjo možnost, da se omejijo škodljivi vplivi strankarskih in osebnih nasprotovanj.

Za ozdravljenje našega gospodarstva je potrebno solidarno delo vseh.

Cepjenje sil v raznih društvih, ki delajo ločeno, ovira socialno vzgojo in onemogoča koncentrirano delo, ki edino more dati celoten pregled nad vsemi potrebami vasi.

Ves strokovni pouk naj bo v tesni zvezi s konkretno nalogo občestva.

Istotako bodi tudi prosvetno delo kolikor mogoče združeno z ostalim delom v občestvu in naj se vrši z njegovim pristankom. Za dvig splošne ljudske kulture je potrebno, da se tudi to delo sistemizira.

Vse tovariše in tovarišice, ki vidijo v teh načelih sodobno nujnost in bi hoteli v osebnem stiku z enakomiselnimi sodelovati na uresničenju tega načrta, prosimo, da javijo čimprej svojo udeležbo in sodelovanje klubu prijateljev vaše kulture pri sekciji JUU.

Sekcija »JUGOSLOVENSKEGA UČITELJSKEGA UDRUŽENJA ZA DRAVSKO BANOVINO V LJUBLJANI«

dne 12. novembra 1933.

Predsednik:

Ivan Dimnik, s. r.

Tajnik:

Metod Kumelj, s. r.

Koncert Učiteljskega pevskega zbora v Ljubljani in Zagrebu

Učitelj. pevski zbor je bil po dobro uspelem koncertu ob priliki glavne skupščine JUU v Ljubljani pridno na delu ter je imel skupno več tečajev in še posebej tečaj ženskega in moškega zbora. Priglasilo se je mnogo novih pevcev in pevk, osobito iz vrst brezposelnih učiteljskih abiturientov.

Pevski zbor se je bavil ob priliki tečajev tudi z notranjo reorganizacijo, v katero svrhu je imel odbor in načelstvo UPZ več sej. Skupno z zborom se je obravnavala sestava novega pravilnika UPZ, ki naj bi uredil notranje razmerje in uvedel red in disciplino v zbor. Načelstvo in odbor sta se pa posebej bavila z gospodarsko stranjo UPZ ter sta razmotrivala o ukrepih, s katerimi naj bi se našli novi viri dohodkov za kritje izdatkov in za redno delovanje zbora. Da se pritegne tudi dotok učiteljskega naraščanja k zboru, so

se izvajale ob tej priliki tudi skladbe, pri katerih je sodeloval moški in ženski zbor učiteljskih kandidatov državne učiteljske šole v Ljubljani.

To pot je zbor študiral prilično jako težke skladbe, ki doslej še niso bile izvajane, o čemer je že poročal naš list ter tudi priobčil analizo poedinih skladb in celotnega programa.

Dne 6. novembra je nastopil zbor z vokalnim koncertom v veliki dvorani Uniona v Ljubljani. Iz poseta je razvidno, da za moderno glasbo ne vlada ono zanimanje, kakor bi ga bilo želeli. O koncertu so poročali dnevni listi, predvsem sta »Slov. Narod« in »Slovenec« priobčila že pred koncertom analizo izvajanih skladb. Po koncertu pa so objavili daljše ocene dnevni listi »Jutro«, »Slovenec« in »Slov. Narod«.

Naslednji dan, dne 7. novembra, je nastopil pevski zbor v dvorani »Muzičke akademije« v Zagrebu. Ta koncert je oddajala zagrebška radio-postaja tudi v Beograd in Ljubljano. Dvorana je bila izdatno bolj zasedena, kakor v Ljubljani. Ker je artistični odbor UPZ izprevidel, da je bil program v Ljubljani preobsežen in je zaradi izključnosti moderne glasbe težko vplival na občinstvo, je sklenil, da se nekatere skladbe v Zagrebu opuste. Iz tega razloga so odpadle tudi »Dolice«, ki so bile namenjene samo za zagrebški koncert. Odpadla je pa tudi Adamičeva skladba in vse Stolzerjeve. Tako je mogel pevski zbor absolvirati v Zagrebu koncert od 8. do 10. ure, dočim se je v Ljubljani raztegnil do 11. ure.

V veseljem razpoloženju je dne 7. novembra že ob 5. uri krenil pevski zbor v Zagreb. Na kolodvoru so zbor sprejeli razni zastopniki društev in korporacij ter mnogo občinstva. Zbor je pozdravil v imenu župana zastopnik mesta g. Debeljak. V imenu Strossmayerjeve župe jugoslovenskog pevačkog saveza g. Bakašun, v imenu Jugoslovenskega učiteljskega udruženja sekcije za savsko banovino g. Đuro Logomerac in v imenu Učiteljskega pevskega zbora »Filipović« g. Krajačić. Vsem se je za prisrčen sprejem zahvalil predsednik Učiteljskega pevskega zbora in sekcije JUU za dravsko banovino g. Ivan Dimnik.

Večerni koncert so posetili armijski in divizijski general, načelnik prosv. oddelka g. dr. Kasumović, inspektor za osnovno šolstvo g. Fabjančić, predsednik slovenskega kluba univ. prof. dr. Zarnik, zastopnik mesta Zagreba g. Debeljak ter druge odlične osebnosti. Pred koncertom so prinesli poročila zagrebški listi »Novosti«, »Morgenblatt« in drugi, po koncertu so pa obširno poročali »Obzor«, »Jutranji list«, »Novosti« in »Morgenblatt«.

Delovno občestvo učiteljev kmetško-nadaljevalnih šol v Celju

V ponedeljek 6. novembra se je vršilo v Celju, v okoliški šoli, zborovanje učiteljev kmetško-nadaljevalnih šol. Zborovanja se je udeležilo nad 50 učiteljev in precej kmetijskih strokovnjakov.

Tov. Gosak, predsednik občestva učiteljev kmetško-nadaljevalnih šol, pozdravi načelnika kmet. oddelka g. inž. Zidanška kot zastopnika banske uprave, tov. Skulja kot zastopnika prosvetne uprave in zastopnika sekcije JUU, g. poslanca Prekorška, g. inž. Petkovška, ravnatelja kmetijske šole v Št. Jurju, g. sreskega načelnika Vidmarja, sreske kmetijske referente in sodelujoče učitelje; omenja petletnico kmetško-nadaljevalnih šol in poziva na delovanje v smislu smernic te važne ustanove.

G. inž. Zidanšek, načelnik kmetijskega oddelka pri banski upravi, pozdravlja učiteljstvo v imenu g. bana in poroča o načrtu dela za kmetško prosveto; napravila se je statistična kmetško-prosvetnih ustanov; letos se bo do dovolile, kjer bo potrebno in kjer jih še ni bilo; drugod bodo delovali mladinski krožki. Za učitelje se bodo letos priredili krajši banovinski ter enodnevni sreski kmetijski tečaji. G. ban želi, da ne izsiljujemo posameznih kmetijskih panog, ampak da delujemo za celotno gospodarstvo; iščimo standardizacijo kmetijske izobrazbe, prežeto z domovinsko ljubeznijo in državljansko vzgojo.

Tov. Skulj poudarja, da je po zakonu o narodnih šolah poverjen učiteljstvu kulturni dvig naroda; učitelji kmetško-nadaljevalnih šol stavijo temelje kmetijski izobrazbi. Sekcija JUU hoče podpirati učiteljstvo in šolstvo. Prečita pismo predsednika Dimnika, ki se zaradi drugega dela ni mogel udeležiti zborovanja.

G. poslanec Prekoršek pravi, da je doba po vojni porušila mnogo dobrin med narodom in da je naloga učiteljev, da razkrojeno popravijo. Da zapuščena mladina kmetijski dom, je več kriva duševna razkrojenost kot gmočna; vendar je kmetško delo duševno in gmočno več vredno kot delo v predmetstvu ter industrijskem kraju. Učitelj naj ne omaga, čeprav ni takoj uspeha.

G. svetnik Krošl predava o zdravih virih kmetijskega življa. Občestvo učiteljev kmetško-nadaljevalnih šol je vir in kašipot dela in prosvete na kmetih. Občestvo je prostovoljno udruženje, ki hoče vzgojiti mladino v krepki državljanski zavesti ter jo izobraževati najprej duševno, potem pa gospodarsko. Gospodarske težkoče sicer motijo duhovne vrednote, vendar ne smemo preceenjati gospodarske strani. Škodljivo je, če ne uvažujemo dovolj idejne strani; idejnost je jedro vsega delovanja. Temelje kmetijski prosveti moramo iskati v kmetiskem etosu, v družini in tradiciji, ne pa od zunaj. Kmetško stanje ne moremo pomagati, če bo delo le mehanično; izoblikovati je treba vse sile, duševne in telesne. Kmet ni samo poljedelec; navezan je na zemljo, zemlja pa mu daje kruh in življenje; daje mu vsebino, značaj in zadovoljstvo. Zavest, da ima svojo zemljo,

Zvečer, po koncertu sta zboru priredila mestna občina in učiteljski pevski zbor »Filipović« banket v Gradskem podrumu. Ob tej priliki je nazdravil Nj. Vel. kralju predsednik savske sekcije JUU g. Logomerac, v imenu Jugoslov. pevačkog saveza Strossmayer je govoril predsednik g. Bakašun, kot zastopnik župana je nazdravil g. Debeljak, v imenu učit. pev. društva Filipović pa g. L. J. Krajačić. Vsem se je za naklonjenost in gostoljubnost zahvalil v imenu ljubljanskega učiteljskega pevskega zbora g. Ivan Dimnik, ki je v svojem nagovoru poudaril, da združuje učiteljski pevski zbor velik idealizem, velika ljubezen do naše nacionalne glasbe in velika požrtvovalnost članov pevskega zbora, ki hočejo služiti domovini s povzdigo naše nacionalne umetne pesmi. V tem pravcu sledi pevski zbor svojemu duhovnemu vodju — pevovodju. Novega, zdravega dotoka je dobil pevski zbor z mladino, ki bo nadaljevala v tradiciji sedanjih sodelavcev v zboru. Posebno je podčrtal, da ima učiteljski pevski zbor svoje specialno težko nalogo v tem, da izvaja povsem nove skladbe naših komunistov, jugoslovanskih glasbenih velikanih ter jih s tem podpira v njih ustvarjanju na glasbenem polju in dviganju naše države v glasbeno-kulturnem oziru v ravno vrsto z ostalimi kulturnimi državami.

Naslednje jutro se je zbor vrnil v Ljubljano, člani zbora so pa odšli na svoja službena mesta. Ob tej priliki se moramo spominjati tudi šolskih upraviteljev in učiteljev poedinih šol, ki so pevce podpirali za časa odsotnosti v šoli ter si s tem stekli zasluge za uspeh zbora.

Vse priznanje gre učiteljstvu savske banovine, ki je pokazalo in odprlo našemu zboru svoja iskrena bratska srca.

ga loči od proletarca. Kmet je tudi gospodar živih bitij; prirodni pojavi so podlaga njegove vernosti. Kmetška družina je kulturna enota, kmetški človek dobi največ iz nje; zvezan je s tradicijo in zaupa skušnjam. Vsa ta svojstva se združijo v skupen pojem kmetstva. To ni romantika, ampak življenjska oblika. Kmetška duševnost se mora upoštevati; kmet je važen činitelj v zdravem razvoju naroda; razkroj kmetstva je znamenje propada naroda. Pretirano gospodarsko poudarjanje žene ljudi v mesta in ne more pospešiti notranjega razvoja. Po zgodovini, kulturi in številu prebivalstva smo kmetški narod; z delom za pravo kmetško prosveto bomo koristili tudi državi.

G. inž. Zidanšek predava o proizvodnji v odnošjih do konsumenta. Preživelo se je načelo gospodarskega liberalizma, načelo svobode in konkurence; prihajamo v dobo načrtnega gospodarstva; po državnem načrtu naj se pridelujejo one kulture, ki se najlažje prodajo. Povsod je treba preustroja, le standardno blago je sposobno za konkurenco; naj se gojijo krompir oneidovec, beltinska pšenica ali prekmurska ovsenka, fižol ribničar; doma naj se prideluje deteljno in travno seme, ker za tuje seme se potrošijo milijoni. Imamo premalo živinske krme, porabi se je na glavo po 5 kg na dan, treba pa bi je bilo po 12 kg. Rediti bi morali živino, enobarvno sivo pasmo, za tuji trg; teleta premalo časa dojijo in dobivajo prezgodaj suho krmo; morali bi uporabljati najboljše seno, lanene tropine in zdrobljen oves, pri prašičih pa ribjo moko. Potrebna so dobra gnojšča in gnojnične jame, gnojnice bi bilo treba dodajati superfosfat, in sicer pol kilograma na 100 litrov. Z licencovanjem smo dobili dobre bike, plemenska odbira pa se mora raztegniti tudi na krave; morale bi se vpeljati rodovniške knjige in molžna kontrola. Mladina naj obiskuje hlevne dobrih gospodarjev. Od prašičev naj se izbere oplemenjena nemška pasma z visečimi ušesi, od kokoši štajerska kokoš, v drevesnicah naj se gojijo določene sorte sadja in tenkolupinasti orch. Sadjarstvo naj se goji posebej v bližini zdravilišč in letovišč, za razpošiljanje so predpisani enotni zaboji in košare. Vsaka šola naj bi imela priprave za obiranje sadja. Od trt naj se zasajajo rizling in silvanec. Načelo pri kmetijstvu naj bo standardiziranje kmetijstva.

Sledi živahna debata. Pravico do učiteljske naj zopet dobijo absolventi meščanskih šol, ki so kmetijski sinovi in bodo imeli več smisla za kmeta kot srednješolci iz mest. Zahteva se od učiteljev, naj povsod delajo, ni jim pa zajamčena zaščita; za uspešno delo za narod je nujno potrebna stalnost.

Tov. Gosak predava o državljanski vzgoji. V kmetu ni dovolj razvit državljanski čut; pod tujo vladno se je čutil manjvreden, po osvobođenju je bil neorientiran. Naša naloga je, da vzgajamo mladino v duhu jugoslovanstva. Vzgojiti je treba državljanski etos v ljubezni do kralja in domovine; ne ljubimo domovine, ker nam koristi, ampak ker nam

je ona naša sveta zemlja. Pojm o državi je treba nasloniti na domači kraj, na občinsko upravo in krajevno zgodovino.

Nekaj učiteljev poroča prav zanimivo o gospodarskih, družabnih in prosvetnih razmerah, o Prekmurju, Pohorju in Gorenjski. Povsod ima kmetstvo-nadaljevalna šola svoje prilike in svoje naloge.

Tov. Dobršek govori o organizaciji kmetijske mladine. Na mladino vplivajo dom, tradicija in šola. Kmetijska miselnost ima svoj vir na kosčku grunta in ima svoje dobre in slabe strani; nasprotno živi mestni človek v kinematografski okolici. Načrt organizacije kmetijske mladine mora biti gospodarski in ne sme poudarjati romantike. Kmetijsko delo se mora osvoboditi mehanskega dela; mehanske kmetovanje otopi glavo in srce. Razlika je med kmetijskim ljudstvom v hribih in kmetijskim ljudstvom v dolini. Potrebna je vzgoja kmetijske mladine. Druga društva imajo presplošni cilj, delo naše organizacije pa bi bilo praktično in gospodarsko. Krajevne organizacije bi se združile v zvezo in bi se sestavili sreski odbori in banovinski odbor. V organizaciji bi bili združeni fantje in dekleta. Imeli

bi svoje glasilo, v katero bi pošiljala mladina svoje prispevke, posebno pa bi bogatila zbirko narodnega blaga. Organizacija bo morala biti več kot strokovna; učitelj bo uspel, če bo poznal kmetijsko dušo; mladina se bo obrabala nanj tudi v duševnih stiskah. Skrb za organizacijo kmetijske mladine naj prevzame banska uprava.

Prečita se resolucija, naj banska uprava prevzame ustanavljanje in delovanje mladinskih organizacij in naj skliče anketo, ki bo določila smernice dela in sredstev.

Predsednik tov. Gosak poroča o tisku »Knjižnice kmetijske mladine«. Kmalu bo nastiskana knjižica »Zlati nauki o gnojenju«, ki jo je spisal inž. Lah.

G. Krošl omenja, da je letos delovalo zaradi pomanjkanja denarnih sredstev le 45 kmetijsko-nadaljevalnih šol. Naj se ustanavlja mladinski krožki in prirejajo ekskurzije.

Sprejme se resolucija, naj se imenujejo učitelji kmetijsko-nadaljevalnih šol v sreske kmetijske odbore.

Zelo uspešno zborovanje je trajalo od 8. ure dopoldne do 2. ure popoldne.

Delovno občestvo gospodinjsko-nadaljevalnih šol

Po dvoletnem odmoru so se sestale 11. novembra v Celju voditeljice gospodinjsko-nadaljevalnih šol k delovnemu občestvu, da se pogovore o preteklem delu in dobe novih pobud in moči za nadaljnje delo.

Občestvo otvori tovarišica Anka Mešičkova, pozdravi načelnika kmet. oddelka gosp. inž. Zidanšek, zastopnika prosvetne uprave in JUU g. nadz. Skulja, nadz. za srez Celje g. Pestevška in kot zastopnika sres. načelnika referenta gospodinjskih šol, šolskega svetnika g. Krošla. Odpošljata se pozdravni brzojavki g. banu dr. Marušiču in g. podbanu dr. Pirkmajerju.

V svojem govoru pozdravlja predsednica vse tovarišice, ki jih družijo skupni ideali, poleg skrbi za vzgojo otrok tudi skrb za pouk in vzgojo šoli odraslih deklet.

Omenja, da praznujemo mali jubilej, 5-letnico uspešnega dela gosp.-nadalj. šol, kar je dokaz, da so jih spoznali ljudje in oblasti kot potrebne. Nad. šole so prva ustanova, kjer se je učiteljstvo postavilo v službo praktičnega gospodarskega dela. Poudarja, da ne samo pouk, tudi vzgoja naj v središču naših deklet ljubezen do zemlje. Ljubezen naj bo moč, ki bo vodila našega kmeta skozi težko gospodarsko borbo k izboljšanju ter mu pomagala, da bo pridelal kruha zase in za nas.

Družina je celica države, zato vzgojimo naša dekleta v vrle matere, na katere bodo ponosni sinovi Jugoslavije.

G. inž. Zidanšek je nato pozdravil udeleženke v imenu gg. bana in podbana kot pionirke napredne gospodinjske misli podeželja. Priporoča skupno delo s sreskimi načelniki, oziroma kmetijskimi referenti. Zahvaljuje se sekciji JUU, ki je to akcijo sodelovanja takoj razumela in podprla. Želi nadalje, da se gospodinjske nadaljevalne šole ustanavljajo predvsem v krajih, kjer še niso razširjene, in na meji.

G. nadzornik Skulj želi največ uspehov delovnemu občestvu v imenu prosvetnega načelnika g. Breznika, ki je uverjen, da je gosp. nad. šola ona ustanova, iz katere bodo izšle dobre matere, temelj bodočnosti.

Kot zastopnik sekcije JUU pa izraža željo, da zbor sprejme vse potrebne sklepe, ki bodo omogočali čim intenzivnejše delo. Sekcija bo kot doslej tudi v bodoče gospodinjsko-nadaljevalno šolstvo podpirala, zavečajoč se važnosti teh šol za kulturni in gospodarski napredek.

Sledi še pozdrav nadzornika za srez Celje g. Pestevška, ki opraviči odsotnost g. sres. načelnika.

Nato poroča voditeljice iz posameznih okrožij banovine.

Tovarišica Angela Pečnikova poroča za Prekmurje. Poudarja pomen gosp. nad. šol v narodnostnem oziru. Ljudstvo je še vedno pod vplivi preteklosti, mladini ni treba mnogo, da se poderejo vplivi šole. Zato naj bi se nadaljevalne šole razširile po vsem Prekmurju pod vodstvom dobrih narodno zavednih vzgojiteljev. Oblast pa naj bi te šole podprla, da bo mogoč obisk tudi najrevnejšim.

Tovarišica Angela Tavčarjeva nas popelje v planinske in dolinske gorenjske vasi in pokaže, kako skuša gosp. nad. šola ohraniti našega kmeta narodu in državi. Industrija ga trga z grunta, deloma hiti mladina od doma iz potrebe, deloma iz želje po lažnjem življenju, zato naj se nauči ceniti sebe in svojo zemljo. Ostanje naj pristen, ker le pristnost vabi tujca - letoviščarja. Če pomagamo ženi, podpiramo tri ogle kmetijskega doma.

Tovarišica Planerjeva pa nam odpre pogled na prav posebne razmere v Savinjski dolini. Dobre cene hmelja so pomagale prebivalstvu zopet na noge. To se kaže tudi v gosp. nad. šolah, kjer se posebno zanimajo za kuho in žele bogatih jedilnikov.

Po teh poročilih se razvije živahna debata, v koliko naj se v gosp. nad. šolah pri pouku o kuhanju pokaže dekletom izdelovanje posebnih kuharskih izdelkov.

Načelno se izrazi o tem tov. Mešičkova, ki pravi, da se je sicer treba ozirati na posebne krajevne razmere, vendar pa je naš namen vzgajati in poučevati kmetijska dekleta v obče, bogatim so na razpolago gospodinjske šole in razni potovalni tečaji.

Za temi poročili referira g. načelnik inž. Zidanšek o temi: Sodelovanje kmetijske gospodinje pri standardizaciji kmetijske proizvodnje.

Tudi za gospodinjo je potrebno, da pozna dobre vrste posameznih poljskih pridelkov, zlasti takih, ki se lahko vnovčijo, kot n. pr. pozni krompir, fižol, pšenica, dalje deteljno in travno seme. Pojasnil nam je nadalje, kako doseči izboljšanje pri živinoreji, mlekarstvu, sadjarstvu in vinogradništvu ter kokošereji.

Naloga vsake učiteljice gospodinjsko-nadaljevalnih šol je, da s svojim opazovanjem

Da uvede in izvaja šolski in kmetijski radio, je vlada na novo ustanovila poseben urad, ki se imenuje »Ente Radiorurale« in je z italijansko oddajno družbo le v rahli zvezi po skupnem predsedniku. Ta urad je v svojem poslovanju v tehničnem oziru podrejen prometnemu ministrstvu, v vzgojnih vprašanjih prosvetnemu in v kmetijsko-strokovnih poljedelskemu ministrstvu.

Glavno vprašanje je bilo, kje dobiti denar, da se kupi vsem šolam radio-aparat. Ker ni moglo nobeno ministrstvo nositi tolikih stroškov, so pritisnili na občine, da bodo zbrale potrebna sredstva s prostovoljnimi prispevki in volili. Saj bodo imele občine od radio-aparata največ koristi, ker se bo zboljšal pouk in bodo odrasli lahko poslušali gospodarska in kmetijska predavanja.

Radio-aparat ne bo drag; po vzorcu nemške pripravlja tudi italijanska industrija nekak splošen prejemni aparat, imenovan »ljudski prejemnik« (Volksempfänger), ki bo kljub nizki ceni — v Nemčiji stane samo 76 M — prvovrsten. Dovoljena bodo tudi odplačila v dolgih obrokih. Vrh tega je fašistična stranka obljubila znatno pomoč vseh svojih organizacij.

Radio-aparat bo montiran v šoli, četudi ne bo služil le šolskemu pouku. Šola je v italijanski vasi najvažnejše poslopje in dovolj obsežna, da imajo v njej skoro vsi vaščani zadosti prostora.

Oddaje se bodo delile na dva važna oddelka, v šolske in kmetijske. Šolski radio bo namenjen šolski mladini, kmetijski radio pa bo prinašal poljedelska in gospodarska predavanja za odraslo podeželsko ljudstvo.

Zanimive so izdane smernice. Šolski radio nikakor ne bo nadomestoval učitelja, temveč bo le dopolnjeval pouk in bo prina-

Novi prosvetni dom v Gor. Otavah

V nedeljo 15. oktobra je bil za prijazno vasico Gor. Otave v logaškem srezu pomenljiv in slovesen dan. Ob navzočnosti zastopnika kraljevske banske uprave, sreskega nadzornika, ki je zastopal zadržanega sreskega načelnika, ob prisotnosti več županov, učiteljskega sosednjih šol in mnogobrojnega ljudstva je bilo na slovesen način izročeno svoje-mu namenu novo šolsko poslopje.

To slavlje je bila lepa manifestacija za izvršeno težko delo, ki ga je zmogla v teh neugodnih gospodarskih prilikah odlična želja po napredku in prosveti.

Dvajset in pet let so se borili vrli Otavčani za svojo šolo. Ko pa so bile premagane vse ovire, so se z vso vnemo, kljub težkim prilikam, poprijeli dela in ga v kratkem času uspešno dovršili.

Pod vodstvom svojega upravitelja Metoda Merviča, ki je bil duša vsemu delu, katerega je z vso vnemo podpiral za šolo navdušeni krajevni šolski odbor, so vsi občani po-

magali pri gradbi z delom in dajatvami. To izredno požrtvovalnost je cenila tudi kralj. banska uprava in je marljive borbe za narodno prosveto izdatno podprla.

Danes krasi prijazno obmejno vas Gor. Otave lep prosvetni dom, zgrajen s požrtvovalnim delom za šolo vnetih občanov za 150 tisoč dinarjev pod določenim proračunom. Lep vzgled, kaj zmora sloga in želja po izobrazbi in napredku.

Ko je po uvodnih nagovorih predstavnikov nastopila na šolskem odru deca, da se zahvali s primerno prireditvijo svojim dobrotnikom za prelepi dar, se je zalesketala marsikateri materi, pa tudi očetu v očeh solza radosti. S svojim nastopom pa je pokazala odrasla mladina, da hoče tudi ona imeti šolo za dom prosvete in nadaljnje izobrazbe.

Novi prosvetni dom, zgrajen s trudom in žrtvami, naj bo žarišče narodne prosvete, katera naj vnema in podžiga naš podmladek v ljubezni do kralja, naroda in velike Jugoslavije.

in svetom pospešuje standardiziranje in tipizacijo kmetijske proizvodnje.

Nato nam je podala tov. Andreja Grum-Skuljeva referat: Državljanska vzgoja odrasle ženske kmetijske mladine. Posnetek njenega izčrpnega poročila je: »Ker je družina edini- ca, na katero se najlažje prenese pomazoreitev državljanske vzgoje, je treba žen, ki bodo znale ustvariti take idealne družine.

Za to nalogo pripravljajo gosp. nadalj. šola svoje gojenke, kar obstoja. Kot doslej, tako in še bolj poudarjeno, bo gospodinjska nadaljevalna šola državljansko vzgajala v bodoče, da iz vrst njenih gojenk zraste jugoslovansko vzgojena žena.«

V svojem referatu: Kako more voditeljica ohraniti in okrepiti vez z absolventkami gospodinjsko-nadaljevalnih šol, je podala tov. Zagor Milena mnogo napotkov, kako biti dekletom in tudi ženam dobra svetovalka pri gospodinjstvu, pa tudi duhovna voditeljica v življenju. Kot zunanje vezi sestankov z absolventkami se lahko prirejajo razstave, kjer naj razstavijo n. pr. lepo povrtino, suho sadje, perutnino itd.

G. referent šol. svetnik Krošl govori o »Našem delu«.

Iz vsega njegovega govora izzveni globoka prepričanost in tudi znanstvena utemeljitev, da je edino pot, ki jo hodi nadaljevalno šolstvo, pravilna in bo pomagala našemu kmetu iz raztrganih gospodarskih razmer v urejenejšo čase. Duhovne dobrine, navezanost na kmetijsko preteklost, patriarhalnost itd. so elementi, ki klešejo kmetu obraz in ne kaka romantična navlaka.

Iz nadaljnjega poročila g. referenta uvidimo, da je izdala banska uprava načrt za gospodinjsko-nadaljevalne šole in potrebne

tiskovine za poslovanje. G. svetnik poudarja, da naj se šole ustanavljajo predvsem v obmejnih krajih in kjer jih še ni bilo.

Tov. tajnica Pleškova poroča o delu odbora od zadnjega občestva. Vršile so se štiri seje. Odbor je razdelil vse voditeljice na okrožja, vsakemu okrožju je bila dodeljena ena izmed odbornic, na katero naj bi se obračale ostale voditeljice radi informacij. Razposlale so se okrožnice z vprašanjem glede izdajanja brošur. Razpravljalo in pripravilo se je za počitniške tečaje. Izdelal se je seznam strokovnih knjig, uporabljen pri pouku v gospodinjsko-nadaljevalnih šolah. Organizirali so se sestanki absolventk.

Blagajniško poročilo je podala tov. Andreja Grum-Skuljeva. Vseh dohodkov je bilo 3568'64 Din, stroškov pa 2009'50 Din. Premoženje znaša 1559'14 Din.

Sprejeli so se različni predlogi, med njimi tudi ti-le: Vodstvo tečajev za učiteljice gosp. nadalj. šol naj bo v rokah izvežbane in strokovno usposobljene voditeljice teh šol.

Delo v gospodinjsko-nadaljevalnih šolah naj se prizna kot izvenšolsko delo in upošteva pri nastavljanju.

Po slučajnostih zaključil tov. predsednica delo občestva, se zahvali za intenzivno sodelovanje vsem udeleženkam, želeč jim mnogo uspehov v bodočem letu.

Splošen vtisk delovnega občestva je bil zelo razveseljiv. Vladala je velika enotnost in izvajanju programa pri vseh obstoječih šolah. Sodelovanje na občestvu samem je bilo zelo živahno, sploh je presenečala globoka uživenost in pripravljenost za nadaljnje delo.

Prof. Leop. Andrée:

Šolski in kmetijski radio v Italiji

Vsaka šola bo obvezno dobila radio-aparat.

V Italiji nameravajo vpeljati šolski in kmetijski radio, kakor piše nemški radiofonski tehnik »Fuik« z dne 27. oktobra t. l. Ker smo pri nas v dravski banovini že pred dvema letoma uvedli šolski radio in imamo več kakor eno leto že tudi kmetijski radio, bo odlične kroge in učiteljstvo gotovo zanimalo, kako misli Italija uvesti in izvajati radio za šole in podeželsko ljudstvo. V sledečem podajam najvažnejše misli iz omenjenega članka.

Mussolini smatra radio za glas velikega mesta, ki se mora slišati v zadnji gorski vasi. Zato je odredil, da mora dobiti v tekočem šolskem letu vsaka šola na kmetih, ki jih je v Italiji okoli 100.000, lasten radio-aparat. Kdor pozna osamljenost vasi in manjših mest v notranjosti države, ve, da pomeni ta odredba popoln prevrat podeželja po 1500 letih spanja.

Odkar je velika rimska država propadla, niso bili ti kraji v nobeni redni zvezi z ostalim svetom, velikanski napredek sedanjega časa na vseh področjih ni segel do njih, zato so popolnoma zaostali. Železnice so sicer zmanjšale razdalje, niso jih pa odpravile. Tudi avtomobilske ceste, ki vodijo v zadnjem času skozi vasi ali mimo njih, niso zboljšale omenjenih nedostatkov. Radio pa odpravlja razdaljo med Rimom in katerikoli še tako majhnim krajem, približuje vas in mesto ter odpravlja na mah vso zapuščenost.

in podpora kraljevske banske uprave radi splošne krize ne dovoljuje zadostnega razmaha.

✦ Milovanu Neratu

† 30. X. t. l. v Krenti.

Čemu si le obstal in prisluhnil v ta težki čas? Da ne bi! Hudó je! Ze dolgo si oči tiščimo, srca stiskamo, da bodi... Ti naš veliki otrok!

Kaj so ti tako lepega povedale bele krizanteme, ki so zdaj vzcvetele v vrto? Vse rosne in blede so že docvetele: na gredah in v srcu...

In tipamo s tegočnostjo v daljo, v spomine, k Tvojim spravljicnim gradovom: Verjel si vanje in si bil kakor otrok ves svetel po njih in ves srečen z njimi. Nosil si svoje sanje v duši, da so Ti sevale odkrito iz oči, kakor roža iz gumbnice. Pa se je dogajalo, da so videli le rožo v gumbnici, duše niso doslutili. In Ti si trpel!

Ej, Milovane, kaj Ti res ne bomo nikoli več segli v roke, ki si nam jih stresal tako krepko in prijateljski? Krepko! Kakor pesem o fantih, ki zavričkajo in zapoje, da jih ne prisili v jok... Čemu nam nisi dalje časa ohranil svoje dobrote: nam in vsem majhnim, ki so v šoli tako radi strmeli za Teboj! Nikomur nisi prizadel hudega, vendar je morala postati tista blede krizantema, ki je docvetevala na vrto — Tvoja krizantema...

Milovane, Tvoja žalostna povest se je razbolela v nas, in v njej bo ostal večni spomin na Te!